

Samtal med f.d. Kompositarbetaren Leif Berg.

Intervjuare för VHFK: Jan Ottosson samt arbetsgruppen med Sone Persson (fd chef i kompositverkstaden) och förmannen Arne Törnström.

Den bandade intervjun gjordes redan 2004 och skrevs ner. Detta följdes upp 2008 och redigerades. Sedan dess har inget gjorts.

Då VHFK nu presenterat artikeln och bilderna från Fritidsbåtstillverkningen (Karlskronaviggen), som Leif Berg var högst delaktig i, vill vi delge Er intervjun.

Leif blev också den förste som kom att arbeta med komposit i Karlskronavarvets nuvarande kompositverkstad, där han arbetade i mer än 20 år innan han fick hjärtinfarkt och slutade.

Vi vill här presentera resultatet av den mustiga intervjun som gjordes med färgstarke Leif Berg redan 2004, men som då aldrig blev offentliggjord.

Leif Berg född 1941-02-22

Tillägg. Jan Ottosson besökte Leif i hans bostad måndagen den 4 februari 2008 för att få lite klarhet i vad som egentligen sagts eftersom kvalitén vid ljudupptagningen 2004-09-04 visade sig vara väldigt dålig.

Int. Intro. Hej Leif känn dej mycket välkommen till det här lilla samtalet. Du har ju varit med i det här sammanhanget en längre tid. Vi kan väl börja så här- när började du på varvet?

Leif. 1961

Int. Jaha, och vad hade du gjort i ditt tidigare liv innan det?

Leif. Ja, jag var vid fortifikationen i några månader. Där målade jag och jobbade med en del underhåll, sen jobbade jag på trafikbåten ett par år.

Int. När du började på varvet 1961 var började du då? Direkt i plastverkstaden?

Int. Det måste ha varit Estlander som var arbetschef på den tiden?

Leif. Ja, ”Kalle Näver” var verkmästare.

Int. Hur kom det sej att du började på varvet? Var det som grovarbetare?

Leif. Ja, man hade mycket göra på den tiden. Gå in till Estlander halv två. Så får du anställning.

Int. Hade du någon speciell yrkesutbildning eller annan skolgång när du kom in på varvet?

Leif. Nej, de hade mycket att göra där nere då. Du kan börja i morgon sa man. Nej- jag måste säga upp mej först svarade jag - men sen kommer jag sa jag.

Int. Hade du någon släkt eller annan kontakt när du kom in på varvet

Leif. Nej- ja, jag kände en dykare där som hette Evald Andersson

Int. Tidigare herrar av kvällens intervjuoffer har bott på Björkholmen gäller det även dej?

Leif. Jag är från Hasslö men jag har bott på Björkholmen sedan 1960.

Int. Jaha då behöver man knappast fråga dej hur du tog dej till arbetsplatsen.

Leif. Det var gående eller cykel

Int. Hur såg arbetstiden ut på den tiden?

Leif. Det var från sju till halv fem eller till kvart i fem.

Int. På sextioalet arbetade man väl även på lördagarna?

Leif. Ja, till kvart i ett.

Int. Har du några speciella minnen från de där lördagarna?

Leif. Ja, det har man väl lite, man tog alltid en kvart permission. **Skratt.**

Int. Varför det då?

Leif. Därför att de stängde klockan ett. **Skratt.**

Int. I någon speciell butik eller vadå?

Leif. Ja, i den med den gröna skylten.

Int. Började du också i gamla båtverkstaden när du började?

Leif. Nej, först började jag på IP och sen åkte jag ner till Winkler, det var Sture Andersson som var beredare då. Han hade sagt till Winkler att jag kunde plasta. Jag hade börjat och plasta kanoter hemma på 1960 talet.

Int. Sen var du självskriven då detta blev känt.

Leif. Ja när Sture fick reda på detta så sa han till Winkler. Så på lördagen när jag kom in, vi hade "Kustisnisse" som förman, så sa han att du skall ner till Winkler, plastverkstaden. **Ja, jag cyklade ner och sen kom jag aldrig där ifrån. Skratt**

Int. Men det har du trivts med?

Leif. Ja, för fan. Det har varit mitt liv, plasten, och är än i dag.

Int. Vad arbetade ni med då när du kom ner till Winkler?

Leif. Viggen.

Int. Hade den tillverkningen precis startat då eller vilket år var det?

Leif. Det var 1965. Nr 7 började jag med, och jag med till nummer 200 på Karlskronaviggen sen gjorde vi Albinviggen

Int. Då var du med vid överflyttningen från den gamla båtverkstaden till den nya plastverkstaden?

Leif. Där ute? Ja, jag var den första mannen som tillträdde där ute, och det glömmet jag aldrig. Det gick en målare på balken som bär traversen och målade plåt. Jag tittade på gubben så jag såg inte att man hissat upp en ställning ovan på balken. Och rätt vad det var så brakade det loss i hörnan. Ställningen slogs sönder. Förmannen på bygget kom, detta blir ett dyrt kalas för dig min gosse. Det kan det bli för dej med sa jag. Om ni är så jävla dumma så att ni hissar upp en ställning ovan för traversen och inte sättet ut brytare eller stopp samt sätter upp en varningsskylt så får ni skylla er själva.

Gunnar Petersson som var chef på transporten kom ut han frågade om någon hade skadat sig, sen löste de det med ställningen på något sätt.

Int. Ingen människa skadade sig, sa du det?

Leif. Nej. Jo, ställningen. Men gubben klarade sig. Sen körde vi dit första vigenformen. En hade vi kvar.

Int. Det måste ha varit en ganska positiv förändring när ni flyttade från de där gamla lokalerna i gamla båtverkstaden till plastverkstaden. Det måste vara en skillnad som dag och natt?

Leif Berg vid polyestersprutan i gamla båtbyggare verkstaden arbetande i trätofflor

Leif. Oh, ja, det var ett himmelrike och komma dit där med den lille till den nya verkstaden från det råttboet där nere, där råttorna hoppade och åt upp maten. Jag kommer ihåg när jag stod och tittade på "Mattias Olle" som låg och sov och snarkade gott när en råttjävvel kom krypande upp på benen på honom när han vaknade.

En gång var det Börje Hasselberg, han hade väska med blixtlås och hade glömt att stänga till väskan på dagen, Och det hade kommit ner en råtta i väskan, han visste ju inte det och drog igen blixtlåset strax innan hemfärden. När hans kärring skulle öppna matväskan och diska termoserna flög där ut en råttjävvel så stor som en kattunge.

Int. Vad har du haft för arbetsledare på plasten? Var Winkler med ut till plastverkstaden?

Leif. Nej, han blev kvar på jobb nere i Silverskjulet. Han skulle färdigställa något pågående projekt. Tyvärr dog Winkler av hjärtinfarkt när han jobbade nere i Silverskjulet så det blev ingen flytt till den nya plastverkstaden för hans del?

Int. Hade du "Skärkar" som chef under någon tid?

Leif. Ja, den ja!

Int. Var ifrån kom han?

Leif. Storebro.

Int. Hur länge var han på varvet?

Leif. Jag det var väl ett år eller två

Int. Han flyttade sen tillbaka till Storebro igen eller vad tog han vägen?

Leif. Nej han blev mattförsäljare tror jag eller. Ja där passade han bättre än till plasten för där var han oduglig.

Int. Du har naturligtvis haft en massa arbetskamrater genom dina år på varvet. Några speciella minnen och profiler, du nämnde "Mattiasas Olle" några andra?

Leif. Ja det var många men som man knappt kommer ihåg.....

Int. Jag kan tänka mig att arbetsmiljön, arbetsmetoder samt att verktyg mm har förändrats under din resa.

Leif. Ja, b.la så sprutade vi viggen, det var ju hemskt får man säga uti boxen

Int. Ni sprutade skjutmål också, som sjönk?

Leif. Ja, de sköt ju på dom så att dom sjönk. Dom sjönk inte för vår del.

Int. Jaha, några andra speciella minnen som du har med dej, något jippo, bus eller annat minnesvärt?

Leif. Nja ...

Int. Är det någonting mer som du känner spontant för att ta upp?

Leif. Minarbetsbåtarna, då kom den här gossen som lärling 1967-68 (säger Leif och tittar på Arne Törnström) Skratt. Jag fick Arne som lärling i gamla båtverkstaden. En dag kom Vinkler och sa att jag skulle gå upp till personalchefen Hans Norén. Jag gick dit och personalchefen frågade mej om jag viste vad det gällde. Nej sa jag. Du skall bli förman sa han. Aldrig i livet sa jag, jag är född till arbetare och så blir det. Behöver du betänketid frågade Norén. Nej sa jag.

Int. Ja du har ju haft några chefer där ute.

Leif. Sen blev Arne Törnström förman och det är en jävla bra förman.

Int. Ja, tjänade ni några pengar på den tiden?

Leif. Ja.

Int. Fick man pengarna i handen eller ...?

Leif. Nej vi hade checkkonto

Int. Du har nämnt "Skärkar". Var det några andra tjänstemän på den tiden du kommer ihåg?

Leif. Ja.... Sone

Int. Kommer du ihåg någon speciell arbetsmiljöhändelse, eller annan speciell händelse i form av olycka eller övrigt typ asbest eller något som drabbat dej genom åren?

Leif. Ja, jag har asbestlunga

Int. Ja, men du jobbade väl inte speciellt mycket med asbest?

Leif. Jo, 1961 på jagarna, jag var med "Sleven" 1961-1967 då satt vi rörde ner asbest ner i en spann. Man sågade hål, vi svetsade och satte upp klipps och sånt. Det var ju inte farligt på den tiden.

Int. Och då visste ni inte om farorna med hantering av asbest?

Leif. Nej vi visste ingenting.

Int. Kan du dra dej till minnes några andra dramatiska händelser på varvet i form av olyckor eller annat?

Leif. Ja, när sprutan exploderade på Viksten

Int. Jaha, vad hände då? Berätta.

Leif. Ja vi skulle spackla, men fick inte upp trycket i sprutan. Åke från marinen och Håkan satt ju där bredvid på en plank. Den där montören från Göteborg hade sagt om man inte fick fram härdaren så ta saxen och sätt dit den så pressar det mer. Ja, tänkte jag gör väl det. Efter två minuter blev det en jävla smäll. Efter smällen hörde jag ingenting, hörseln försvann, men trycket släppte. Kolven satt i taket, och Store Håkan han vägde 90 kilo han snurrade runt, och Mattiasas Olle han stod bredvid .Det bara sved till så tog han sig över pannan och det var blod överallt, Östringen var också med .Allt var ett enda kaos.

Int. Hur gick det med dej, blev du skadad?

Leif. Nej. Jag klarade mej

Int. Några andra olyckshändelser som du kommer ihåg?

Leif. Ja, det hände nere i gamla båtverkstaden, med 10 liters spann inne i viggformen. Jag hade trätofflor min dumme fanken. Jag gick ner och halkade, spannen slog i och jag fick 10 liter över mej

Int. Med härdare och allt?

Leif. Javisst, allt var ju klart. Östringen såg när det hände. Han fick hjälpa mej ut, för jag såg ingenting. Jag skrek gå efter vatten. På den tiden hade vi inga nödduschar. Det fanns ingenting sådant. Han hämtade en 10liters pyts med vatten och gamla kommis-handdukar.

Sen kom Lasse Andersson från transporten med en gammal grön lastbil. Kör ut mej till lasarettet sa jag. Där fick jag fem kalla handdukar så att det inte skulle härda. Jag sa till Lasse du får inte köra sitt kvar.

Jag tänkte - det här går åt helvete.

Sjuksystemen där, hon skrek han luktar gas. Jag hade ju hela overallen nersölad. Nej det är plast sa jag. Det är ingen gas det är plast. Hon skulle spola ögonen. Öppna ögonen, sa hon öppna ögonen. Det går inte sa jag, då hade det redan börjat härda. Hon fick ju bräcka upp dem och spola dom. Jag kände ju att det hade börjat härda Fy satan, sa jag? Ser du nu sa jag till henne.

Nu får du bli kvar här till doktorn kommer, svarade hon.

I helvete heller, då blir ju jag bli en ny Yul Brunner. Jag stack.

Vi körde hem till gamla båtverkstaden. Oh jag skrek till Östringen Spring och hämta 10 liter ren aceton i en spann. Jag doppade ner huvudet och tvättade och sen i vatten. Oh, jävlar var det sved. Efter det klädde jag av mej.

nt. Det verkar som om att systemen inte visste var plast var för någonting?

Leif. Nej de visste ingenting om härdare eller sånt.

Int. Jaha, vad hände sen?

Leif. Ja, de körde hem mej. Sen fick jag huvudvärk något så djävulskt. Jag trodde "huvet" skulle explodera. Sen tog jag tre magnecyl. Jag sov nog över tre timmar. När vaknade igen hade huvudet klarnat igen.

Int. Va skönt, jag trodde du skulle säga att det hade lossnat.

Leif. Skratt. Nej, men det var nära på, det var dramatiskt

Int. Ja, det förstår vi, det måste det ha varit när man åker till lasarettet och de inte vet vad det handlar om.

Leif. Hade de bara haft dom där flaskorna som man kan spola ögonen så kanske man hade klarat av det värsta själv. Men det fanns ju inte det på den tiden. Ingenting utom våta handdukar.

Int. Vilket år var detta?

Leif. 1965-66-67 eller någonting sådant.

Int. Hur många var i plastverkstaden på den tiden kring 60-talet?

Leif. Jag skulle tro kring 10-12man

Int. Om du fundera lite på vilka arbetskamraterna var vid den tiden. Vilka var det?

Leif. Ja, jag var väl kamrat med allihopa och vi hade väl lite småbus i all oskyldighet? Respekten för befäl var stor på den tiden. Skratt.

Jag kommer ihåg Hilmer Svensson, han var så rädd för Winkler. Vi sa att Winkler hade sökt honom, varvid han blev nervös och undrade vad det gällde. Vi hade byggt en plan. Vi stod på dockkanten. Där kommer ju Winkler sa jag, och pekade nere i dockan. Och han ner till Winkler med en himla fart. Vad vill du mej?" Jag har väl inte ropat på dej" sa Winkler varvid Hilmer blev snopen och vi fick oss ett gott skratt.

Och en gång när vi var bakom skrotbacken då hittade vi ett par handklovar som vi satte på en arbetskamrat. Vi sa vi bara provade till pojken, men sen när vi skulle ta av dom så kunde vi inte öppna dom. Jag fick köra ner till förrådet och hämta en stor bulstax.

Int. Var du med när man byggde frysrum?

Leif. Ja, det var jag.

Int. Då var han där också, konsulten vad han nu hette?

Leif. Den! Bert Gustafsson.

Int. Har du några speciella minnen från den tiden?

Leif. Skratt, ja, han var inte riktig den heller. Det skulle gå tre långtradare i veckan fullastade från varvet med fryselement.

Int. Jaha, hur många gick det då?

Leif. Jag såg inte någon. Skratt.

Int. Ja, det där med fritid det hade man väl även på den tiden även om den var begränsad.

Har du haft något speciellt intresse

Leif. Det var fiske jag hade egen båt så det har blivit en hel del till havs

Int. Du har också varit en flitig idrottsman förstår jag?

Leif. Nej.

Int. Inte det?

Leif. Nej. Jag hade inte tid.

Int. Du lämnade din anställning 1991. Något speciellt skäl.

Leif. Jag blev kärlopererad, jag hade fått en infarkt!

Int. Hände det på Jobbet?

Leif. Nej, jag fick den innan när jag var på väg till arbetet. Det var som om de hade kört över mej med en bil.

Int. Ok. Men du repade dej.

Leif. Ja.

Int. Det här med facket. Var du fackligt engagerad?

Leif. Jag hade tid till det heller.

Int. Det var med andra ord fisket som tog all din tid?

Leif. Det tog all min tid. Det gav mest kapital?

Int. Så det här med varvet det var bara en hobby eller? Är det någon annan historia du känner för att berätta.

Leif. Nja, nej, jo nu kommer jag ihåg vi gjorde maskinrummet på FUSK? Och det skulle vi pressa ihop med 300 ton. Vi fick bara jobba på natten för tyskarna*. Nisse Dag. Han var planerare. Vi satt med 300ton.....det var Lindell och jag och pumpade och var vid 100ton. Och kallt var det i 5:ans docka. Var är Nisse sa jag. Där nere sa Lindell. Vi tittade ner där i luckan en stor sollampa med tio lampor i. Nisse hade somnat. Vänta så ska du få se. Jag var och hämtade en stor slägga. Nej sa Lindell gör det inte. Vi hade ju 300 tons tryck. Och jag tog släggan. .... jag slog i däcket... Jag har aldrig sett någon ... som en stare flög han upp för landgången. .... Vad hände? Nja sa jag, det bara small till jag vet inte, men han gick inte ner igen i alla fall. Skratt....

Tryckbelastning av FUSK (Fullskalesektionen i GRP sandwich som tryckprovsbelastades med 300 ton hydraul kolvar)

(* Tyskarna var från Klassningssällskapet Germanischer Lloyd, som FMV anlitat för provet).

Leif och Arne.

Här sägs något om blästring, i samtal mellan Arne och Leif. Arne ville att Leif skulle blästra torpedtuber, det ville inte Leif. Vilket föranledde Leif att gå till läkaren.

Du får inte blästra sa läkaren. Ja vad skall jag göra. Läkaren skrev ut ett intyg till som Leif överlämnade till Arne med orden. Här har du intyget - kan du läsa - sen slapp jag blästra.

Int. Ja det är många roliga grejer du har varit med om.

Sone. Är det någon som sett Bert Gustavsson

Leif. Jajamän han har en firma på Saltö rätt över där jag bor. Jag tror att de är i Litauen eller Lettland och gör någon produkt som man använder vid rensning av vatten eller renar vatten. STS eller vad det står på skylten. Jag pratade med honom bara härom veckan. Då kom han med sin lille "hunn" från kontoret och gick. Men det var precis som han inte skulle känna igen mej. Men jag sa till han "Tjena grabben det var länge sen"

Leif berättar om samarbetet med FMV:s John Sjögren och hur man kvalitetssäkrar en spackling.

Sone. Berättar om när man skulle kolla töjningsgivarna. Då John Sjögren hade dukat upp med korb och annat smått och gott!

Leif. Ja, förresten Viksten är nog den ende båten som är spacklad med potatismjöl. Ja, ja det var inte på skrovet det var någonstans på styrhytten eller någonstans. Ahlm," Mogge" och jag var där och jobbade. Det var då fan, skall jag behöva köra bort till verkstan för att hämta lite spackel. Nej sa jag gå upp till kocken och låna lite potatismjöl. Går det sa Valter? Jajamän sa jag det blir perfekt!

Tänk om man fått reda på det.

Int. Skall det vara någon speciell potatis?

Leif. Nej. Det är bara att ha .....talk och sånt och hade man det gick det ju bra.

Int. Några andra profiler du kommer ihåg?

Leif. Ja det är några stycken, Ture Olsson som var förman, Rune Nilsson, Kalle Sjö, Arne Nilsson, John Lindell, Edvin Ahlm.....

Där tog det slut.....

Int. Ok Leif vi tackar för en trevlig stund med blandade minnen från svunnen tid.

Stort tack Leif

